

Musiklære opsummering

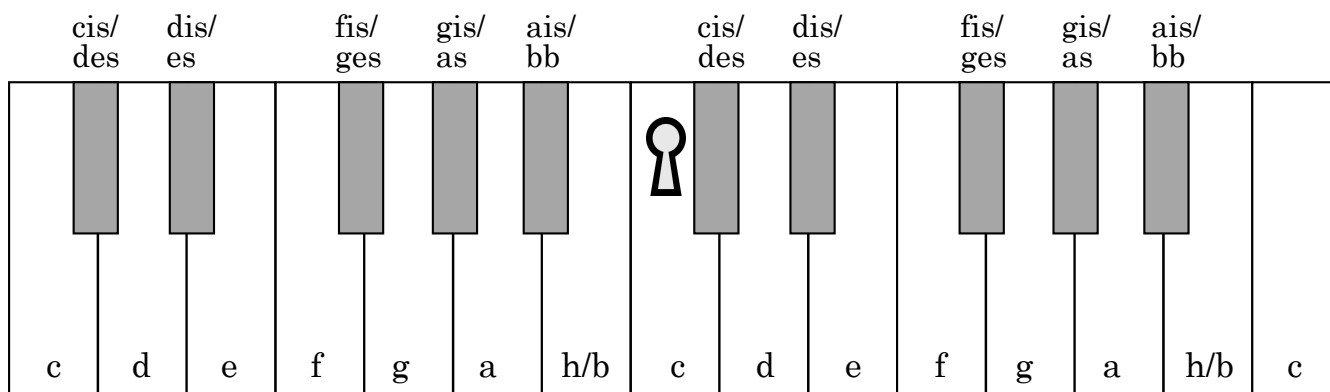
Indhold

Klaveret.....	2
Rytmer.....	2
Takter, taktart.....	2
Toner og noder.....	3
Akkorder.....	3
Basguitar.....	4
Trommer.....	4
Musiksymboler og -udtryk.....	5
Intervaller.....	6
Firklange og sus4.....	6
F-nøglen.....	6
Dur- og molskala.....	7
Pentatone- og blueskalaer.....	7
Harmonik.....	8
Funktionsharmonik.....	8

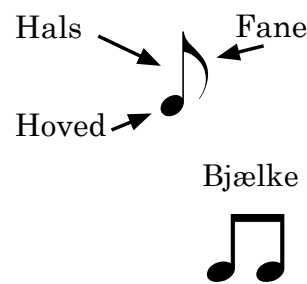
Tegning: Mette Bak Hansen

Klaveret

Rytmer

	Node	Pause	En 4/4-delstakt – faner bjælkes sammen inden for et taktslag
Helnode			
Halvnode			
Fjerdedelsnode			
8.-delsnode			
16.-delsnode			

Punktering: lægger halvdelen til:
 = +
 Buen lægger sammen

Takter, taktart

Som regel er der en fast **puls** i et stykke musik; og et vist antal pulsslag er en takt, bestemt af betoningerne. Man tæller som regel på fjerdedelen, fx 1-2-3-4, der ligger taktslagene, og så har man taktarten 4/4:

Antal af pulsslag i takten

1 2 3 4 ← Taktslagene

Pulsslagets nodeværdi

Man tæller »og« på ottendedelene, således:

1 og 2 og 3 og 4 og

Taktarter kan fx være 3/4, 4/4 eller 6/8

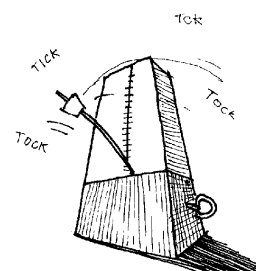
Taktarten 3/4:

1 2 3

Taktarten 6/8:

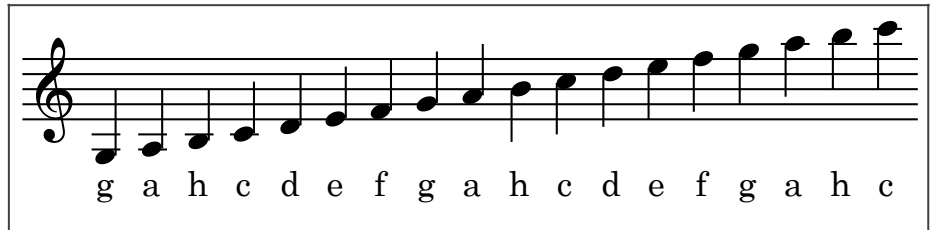
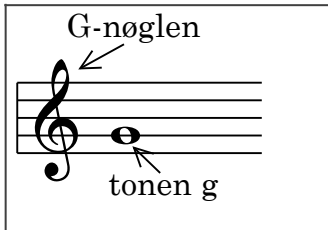
1 2 3 4 5 6

1 og 4 er betonede

Toner og noder

Stamtonerne i g-nøglen:

Afledte toner (de sorte tangenter)

<p>#: Kryds hæver ↑</p>	<p>cis dis fis gis ais</p>	<p>Man tilføjer -is til navnet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • cis, dis, fis, gis og ais
<p>b: sænker ↓</p>	<p>des es ges as bb</p>	<p>Man tilføjer -es/-s til navnet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • des og ges • as og es (e og a er vokaler) • sænket h hedder bb

Akkorder

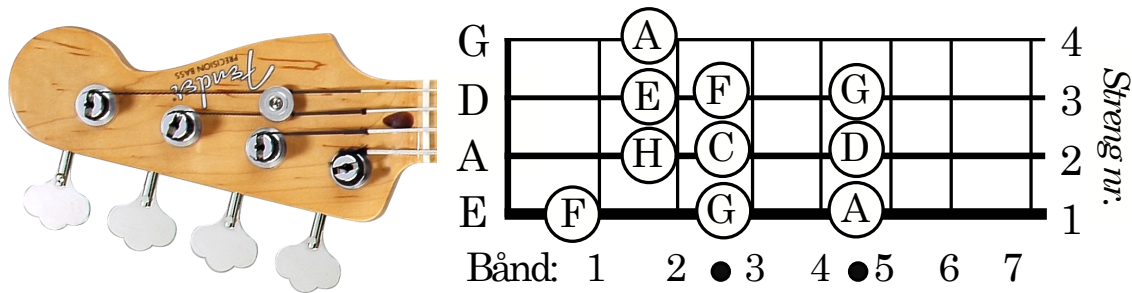
<p>Durtreklang</p> <p>g ↑ 3 tangenter e ↑ 4 tangenter c grundtone</p>	<p>Med grundtonen C:</p>	<p>Med noder og becifring:</p> <p>C</p>
<p>Moltreklang</p> <p>g ↑ 4 tangenter es ↑ 3 tangenter c grundtone</p>	<p>Med grundtonen C:</p>	<p>Cm</p>

◆ Akkorder forkortes med becifringer. Man skriver en grundtone, fx C, og **ingenting** hvis det er **dur**, og **m** hvis det er **mol**; altså C eller Cm.

◆ Afledte grundtoner skrives med fortegn efter tonen. For eksempel:

Basguitar

Notationssystem: bånd på streng, fx betyder 3/2 3. bånd på streng 2: tonen C

Eksempel: I Smooth Operator spiller man D og A og G og A:

Basnotation: bånd/streng, fx Smooth Operator: 5/2 5/1 3/1 5/1	C/E: bassen spiller det, der står under skråstregen
--	---

Bas/f-nøglen: se s. 6.

Trommer

Trommenotation

»Billie-Jean«-trommerytmen

1 2 3 4

»Nu går Johan hjem«-rytmen:

1 2 3 4

»Hvor er vores øl?«-rytmen

1 2 3 4

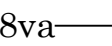
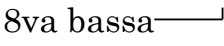
Musiksymboler og -udtryk

Se også Musikipedia: [Symboler i nodeskrift](#)

Fortegn

# kryds hæver tonen ↑	b sænker ↓	opløsningstegn	dobbelt-kryds og -b
			

Nøgler

 G-nøgle til lyse toner	 F-nøgle til bastoner	 Nøglen er oktaveret ned
 Trommenøgle	 8va Noder oktaveres op	 8va bassa Oktaveres ned

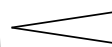
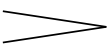

Styrkegrader

pp Pianissimo, meget svagt   *p* Piano, stille   *mf* Mezzoforte, halvkraftigt
f Forte, kraftigt   *ff* Fortissimo, meget kraftigt

Taktart, takter, tempo

$\frac{4}{4}$ fire slag i takten	$\frac{3}{4}$ tre slag i takten	C firedelt takt	C todelt takt (alla breve)
/ forrige takt gentages		// de to foregående takter gentages	
$\text{♩} = 90$: tempo, her 90 slag i minuttet (bpm)	$\text{♩} = \text{♩} \text{♩}$: trioliserede 8.-dele, swing		
Ritardando (rit.): gradvist langsommere.		Rubato : frit tempo	

Frasering

 Fraseringsbue, toner bindes sammen (legato).	 staccato , tydeligt adskilte toner (modsat legato)
 accent , tonen markeres	
 crescendo , tiltagende i styrke	 decrescendo , aftagende
 fermat, toner eller pause holdes.	 glissandi, der glides fra/til toner

Form

D.S.: dal segno, gå til tegnet, fx S . D.C.: da capo, gå til starten. C : coda, gå til slutning.
 ||: || Gentagelsestegn. $\boxed{1.}$ $\boxed{2.}$: volter: takterne spilles henholdsvis 1. og 2. gang.

Sats

- **Unisont**: enstemmigt.
- **Homofont**: én melodi er i forgrunden, mens resten er akkompagnement.
- **Polyfont**: flere samtidige, ligestillede melodier (som fx i en kanon eller fuga)

Intervaller

Intervaller (i dur-skalaen)

1: prim   2: stor sekund   3: stor terts   4: ren kvart

5: ren kvint   6: stor sekst   7: stor septim   8: oktav

Intervallerne kan være store og små – se [intervaller og deres størrelser](#)

Firklange og sus4

C7   Cmaj7   Cm⁷   C6   Csus4

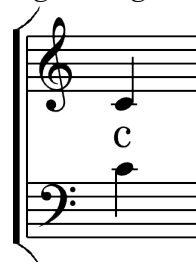

F-nøglen

F-nøglen bruges til basinstrumenter og klaverets venstre hånd. Nøglen snor sig rundt om linjen, hvor f ligger:

F- og G-nøglen mødes på nøglehuls-c'et:

Stamtonerne i f-nøglen:

Tegning: Mette Bak Hansen

Dur- og molskala

Durskala (c-dur)

(b)

c d e f g a h c

∨ ∨ ∨ ∨ ∨ ∨ ∨

$\frac{1}{1}$ $\frac{1}{1}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{1}$ $\frac{1}{1}$ $\frac{1}{1}$ $\frac{1}{2}$

Molskala (a-mol)

a h c d e f g a

∨ ∨ ∨ ∨ ∨ ∨ ∨

$\frac{1}{1}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{1}$ $\frac{1}{1}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{1}$ $\frac{1}{1}$

Kvintcirkel med dur/mol-tonearter og deres fortegn

Durskalaer
(uden for cirklen)

Molskalaer

b'er (pointing to the left side of the circle)

#'er (pointing to the right side of the circle)

Rækkefølge for b'er:

b for h, e, a, d, g,

Rækkefølge for #'er:

for f, c, g, d, a, e

Pentatone- og blueskalaer

Pentaton og blues

Bruges meget i blues, jazz, rock og latin.

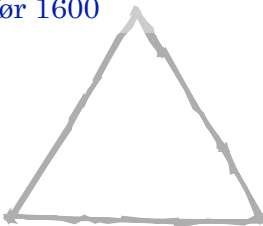
A-mol-pentaton – fem af A-mol-skalaens toner:

A-blues – som A-mol-pentaton med blueskvint:

Modale skalaer bruges i tidlig musik, folk/rock- og jazzmusik

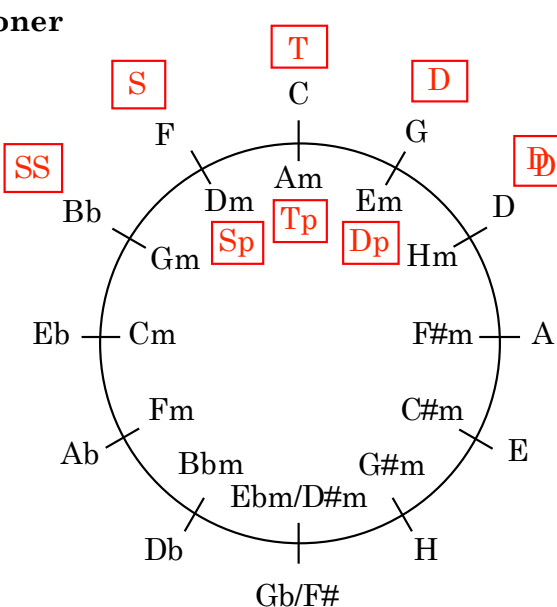
Harmonik

Den harmoniske trekant

<p>Bluesharmonik Bluesskala Dur-7-akkorder, fx C7, F7 og G7 Bluesskema (ofte 12 takter) Stilarter: Blues, rock, jazz</p>		<p>Modalharmonik Modale skalaer Spændingsløse akkordforbindelser Akkorder i sekund- eller tertsafstand Stilarter: Folkemusik, modaljazz, rock, musik før 1600</p> <p>Funktionsharmonik Dur- og molskalaer Spænding via ledetoner Brug af dominanter, Tonale kadence Stilarter: klassisk musik fra 1600-, danske sange, musicals</p>
---	---	---

Funktionsharmonik

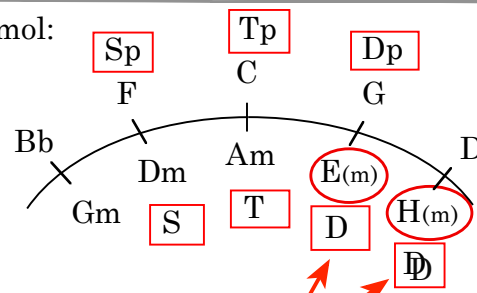
Funktioner i C-dur

Funktioner:

- T: tonika
- D: dominant
- S: subdominant
- Tp: tonikaparallel
- Dp: dominantparallel
- Sp: subdominantparallel
- D: dominantens dominant
- SS: subdom. subdominant
- (D): bidominant (andre dur-7-akkorder som regel)

A-mol:

Dominanter i mol er dur-akkorder (ofte 7'er-akkorder)

T og Tp: Tonika og tonikaparallel
S og Sp: subdominant og parallel
D: dominant *altid durakkord
Dp: dominantparallel
D: dominantens dominant **durakkord

